

МБОУ «Можайская средняя общеобразовательная школа»

*Портфолио
кабинета
бурятского языка
и литературы*

с. Можайка

2022 год

1. Список учебной и художественной литературы с указанием количества экземпляров:

Название	Автор	Год	Количество
Учебники:			
Буряад хэлэн 5-дахи класс	1. Б.Б. Будаин, С.Г. Будаин		15
Буряад хэлэн 6-дахи класс	О.Ш. Цыремпилова, Ц.С. Жанчипова		15
Буряад хэлэн 7-дохи класс	О.Ш. Цыремпилова, Ц.С. Жанчипова		15
Буряад хэлэн 8-дахи класс	С.Г. Ошоров, Ж.Ц. Жамбуева		15
Буряад хэлэн 9-дэхи класс.	В.Д. Патаева, О-Х.Н.Нанзанова		10
Буряад литература 5 класс;	С.Д. Будаев, Ц.С. Жанчипова, Д.Х. Митупова		15
Буряад литература 6-дахи класс;	Ж.Ц. Жамбуева, Ц.Б. Цыренова, О.В. Цыцыкова		15
Буряад литература 7 –дохи класс;	С.А. Ошорова, С.С. Балданова		15
Буряад литература 8-дахи класс;	Ц.Б. Бадмацыренова, К.Н. Гармаева, Б.Ш. Ширапова		10-1 ч., 4-2 ч
Буряад литература-9-дэхи класс;	С.А. Ошорова, Д.Б. Цыденов		15
Буряад литература-10-дахи класс;	.Л.Ц. Халхарова, Т.Б. Будаева		15
Буряад литература-11-дэхи класс.	М.Р. Балданова, Б.Д. Цыдыпова, Т.Т. Сыжилова-		20
«Классхаа гадуур уншаха ном», 9 класс	С.Ж. Балданов	2008	5
«Мэндэ-э!»	И.Д. Бураев, А.В. Большакова	2009	2

2. Список дидактических, наглядных демонстрационных материалов, средств обучения с указанием количества экземпляров:

Название	Автор	Год	Количество
Учебно – методические пособия			
«Алтан Гадахан»	В.Б. Махатов, Х.Г. Цыденова	2008	8
«Булагай эхин»	Ц.Б. Цыренова, М.Ш. Батуева	2008	5
«Буряад хэлэнэй грамматикаар таблицанууд»	А.Б. Санжаева	2010	3
«Буряад литератураар тестнүүд»	Хандажап Дампилова	2003	8
«Буряад уран зохёолой түүхэ»	Л.Ц. Халхарова, Б.Б. Бадмаев, О.Б. Бадмаева, Г.Ц.-Д. Буянтуева, О.А. Забанова	2015	3
«Буряад хэлэн тестнүүд» 5-7 классууд	С.Ж. Мархаева	2008	9
«Буряад хэлэнэй бэшгэй дүрим»	Б.Д. Цыренов	2009	2
«Буряад хэлэнэй грамматикаар даабаринууд болон тайлбаринууд»	А.Б. Санжаева, Ж.Д. Намтаров, Д.Д. Базарова	2015	5
«Буряад хэлэнэй сахим нураха бэшэг»	Буряад республикын нурулсалай болон эрдэм ухаанай министерство	2012	7
«Буряад хэлэнэй фонетикэ»	Э.Р. Раднаев	2007	2
«Буряад хэлээр олимпиадын даабаринууд»	Б.Д. Цырендоржиева, С.А. Дашиева	2017	1
«Буряад хэлээр тестнүүд»	С.Г. Будаин, Ж.Д. Жамбуева, Я.Ц. Ивахинова, Ц.В. Лубсанова	2006	5
«Буряад хэлээр тестнүүд»	Б.Д. Цыренов	2001	2
«Буряад хэлээр тестнүүд» 5 класс	Б.Б. Гомбоев	2008	8
«Буряад хэлээр, уншалгаар,	Д.Ц. Жапова, С.Г. Жапова	2007	3

буряад литератураар һурагшадай мэдэсэ, шадабари, дадал сэгнэхэ эрилтэ»			
«Буряад хэлээр диктантнууд»	Ж.Д. Жамбуева, Я.Ц. Ивахинова, С.Г. Будаин	2001	1
«Бурятский язык, интенсивный курс по развитию навыков устной речи»	О.Г. Макарова	2005	2
«Бурятский язык. Практическая фонетика»	Г-Х.Ц. Гунжитова	2021	1
«Манай баялиг» сборник заданий и задач для изучения бурятского языка и культуры»	О.А. Дареева	2021	2
«Методическа дурадхалнууд» 5-дахи класс	Б.Б. Будаин, С.Г. Будаин	2018	4
«Методическа дурадхалнууд» 5-дахи класс	Б.Б. Гомбоев	2008	2
«Методическа дурадхалнууд» 6-дахи класс	О.Ш. Цыремпилова, Ц.С. Жанчипова	2017	4
«Методическа дурадхалнууд» 7-дохи класс	О.Ш. Цыремпилова, Ц.С. Жанчипова	2017	5
«Методическа дурадхалнууд» 9-дэхи класс	В.Д. Патаева, О-Х.Н. Нанзанова	2018	5
«Методическа дурадхалнууд», 8-дахи класс	С.Г. Ошоров, Ж.Ц. Жамбуева»	2017	1
«Методическа заабаринууд», 5-9 классууд	Бабу-Доржи Батоев	2005	2
«Монгол бэшэг»	Д.Б. Шойнжонова	2015	9
«Монгол Бэшэг» 5-6 классууд	Д.Б. Шойнжонова		18
«Монголоязычно-русская лексикография»	Б.Д. Цыренов	2013	1
«Муноонэй буряад хэлэн» синтаксис	Д.Д. Доржиев	2002	2
«Муноонэй буряад хэлэн» синтаксис	Даши-Нима Доржиев	2005	1
«Тесты по бурятскому язык как гоударственному»	Д.Ц. Будаева, Ю.Б. Мункева	2003	4
«Тесты по бурятскому языку как гоударственному»	О.Г. Макарова	2009	6
«Тестын даабаринуудтай суглуулбари»	Э.О. Цыренова	2011	1

3. Список опубликованных статей учителя с указанием источников (районного, республиканского, межрегионального, всероссийского уровней):

- Мастер-класс «Буряад уран зохоолой хэшээлдэ интеллект – карта хэрэглэлгэ», «Эрхим багша – 2019» гэхэн Улас түрын мүрысөөндэ хабаадаһан багшанарай ажалнууд, Улаан – Үдэ, 2020 он
- Старт-ап, «Эрхим багша – 2019» гэхэн Улас түрын мүрысөөндэ хабаадаһан багшанарай ажалнууд, Улаан – Үдэ, 2020 он

4. Список грамот, дипломов, благодарственных писем:

№	Наименование	От кого	Дата/год
1.	Конкурс стихотворений «Талантов россыпь- гениев полет»,	Еравнинская библиотека	08.04.2019

	Ринчинова С.- диплом за лучшее стихотворение на бурятском языке.		
2.	Диплом призера Республиканского конкурса учебно-методических разработок по этнокультурному образованию в номинации «Лучшие системы и формы организации методической работы по этнокультурному образованию», Ганжурова Д.С.	ГАУ ДПО РБ «БРИОП»	май 2019
3.	Конкурс «Бамбарууш», Грамота за 3 м. – Томитова В.	Фонд «Найдал» в поддержку бурятского языка	2019
4.	Праздник «День бурятского языка», 2 м.- Муруев А. 2 м.- Муруев О. 3 м.- Цыбиков Б. 3 м. – Жигжитов Б.	МКУ «Комитет по образованию» МО «Еравнинский район»	15.10.2019
5.	- Благодарственное письмо за активное участие в районном конкурсе «День бурятского языка», Ганжурова Д.С.	МКУ «Комитет по образованию» МО «Еравнинский район»	15.10.2019
6.	Республиканский конкурс улигершинов, посвященный 110 – летию Р.Э. Эрдынеева 2 м.- Цыбиков Б.	МАОУ «Усть-Эгитуйская СОШ»	25.10.2019
7.	Благодарственное письмо за участие в конкурсе улигершинов, посвященном 110-летию Р.Э.Эрдынеева, Ганжурова Д.С.	МАОУ «Усть-Эгитуйская СОШ»	25.10.2019
8.	Грамота за показательный урок на VII республиканском конкурсе учителей бурятского языка и литературы «Эрхим багша- 2019», Ганжурова Д.С.	ГАУ ДПО РБ «БРИОП»	ноябрь 2019
9.	Грамота Республиканского конкурса учителей бурятского языка и литературы «Эрхим багша – 2019» в номинации «Эрхим хэшээл үнгэргэгшэ», Ганжурова Д.С.	Министерство образования и науки Республики Бурятия	27-29.11.2019
10.	Грамота за активное участие в Республиканском конкурсе учителей бурятского языка и литературы «Эрхим багша – 2019» , Ганжурова Д.С.	Министерство образования и науки Республики Бурятия	27-29.11.2019
11.	Благодарность МО «Еравнинский район», - Благодарственные письма Отдела образования АМО «Еравнинский район» за активное участие в районном конкурсе «День бурятского языка», Ганжурова Д.С.	МО «Еравнинский район»	2019
12.	Грамота за активное участие в межрегиональном конкурсе по бурятскому языку «Бамбарууш», Ганжурова Д.С.	Фонд «Найдал» в поддержку бурятского языка	Апрель 2019
13.	Межрегиональный конкурс «Гуламта»,	Фонд «Найдал» в	Декабрь 2020

	2 м.-Гомбожапов Т., 2 м. –Раднаев С.	поддержку бурятского языка	
14.	Диплом за хорошую подготовку участника Межрегионального конкурса «Гуламта», Ганжурова Д.С.	Фонд «Найдал» в поддержку бурятского языка	Декабрь 2020
15.	Грамота за активное участие в Межрегиональном конкурсе «Бамбарууш», Ганжурова Д.С.	Фонд «Найдал» в поддержку бурятского языка	Апрель 2021
16.	Районный праздник «День бурятского языка» 1 м.- Композиция 10-11 кл. 2 м.-Жигжитов Б.	МКУ «Комитет по образованию» МО «Еравнинский район»	20.10.2021
17.	Благодарственное письмо за подготовку призера Межрегиональной онлайн-олимпиады по бурятскому языку и культуре «Эрхим буряад», Ганжурова Д.С.	БГУ	Октябрь 2021
18.	Районный конкурс проектов методических идей в рамках районного праздника «День бурятского языка» и реализации муниципальной целевой программы «Сохранение и развитие бурятского языка», 1 м., Ганжурова Д.С.	МКУ «Комитет по образованию» МО «Еравнинский район»	Ноябрь 2021
19.	Муниципальный конкурс «Абай –Гэсэр, айлшалыт!» в честь 70-летия детского поэта, художника Ц.Ц.Бадмаева: Поэтическая секция: -1 м.-Муруев О. -2 м. – Муруев А. Творческая секция: -2 м.-Цыремпилова Н. -3 м.- Мункоева Д.	МКУ «Комитет по образованию» МО «Еравнинский район», МБОУ «Тулдунская СОШ»	22.12.2021
20.	Благодарность за подготовку призеров в муниципальном конкурсе «Абай –Гэсэр, айлшалыт!» в честь 70-летия детского поэта, художника Ц.Ц.Бадмаева, Ганжурова Д.С.	МКУ «Комитет по образованию» МО «Еравнинский район», МБОУ «Тулдунская СОШ»	22.12.2021
21.	Межрегиональный конкурс по краеведению традиционной культуры народов Прибайкалья: -3 м-Жалсанова А.	Фонд «Найдал» в поддержку бурятского языка	2021
22.	Благодарственное письмо за активное участие в защите звания «народный коллектив» фольклорного ансамбля «Ленхобо» Можайского СДК, Ганжурова Д.С.	АМО «Сельское поселение «Эгитуйское»», Можайский сельский Дом культуры	30.12.2021
23.	Сертификат эксперта Всероссийского конкурса на лучшее сочинение о своей культуре на русском языке и лучшее описание русской культуры на родном языке.	Министерство просвещения Российской Федерации, ФГБУ «Федеральный институт родных языков народов Российской Федерации»	Декабрь 2021 года

5. Методическая разработка учителя:

Хэшээлэй технологическа карта

Нуралсалай ном: буряад хэлэн

Анги: 6

Нургуули: Мужыхын юрэнхы нуралсалай дунда нургуули

Багша: Ганжурова Дарима Солбоновна

Хэшээлэй сэдэб:	Абтаһан үгэнүүдэй олоной тогой түхэл зүб бэшэлгэ.
<ul style="list-style-type: none">• <i>Хэшээлэй зорилго:</i>• <i>Хэшээлэй түхэл:</i>• <i>Хэшээлэй янза:</i>• <i>Нурэгшадай ажаябуулгын түхэл:</i>• <i>Хэрэгсэлнүүд:</i>• <i>Онол аргууд:</i>• <i>Предмет хоорондын холбоон:</i>	<p>Абтаһан үгэнүүдэй олоной тогой түхэл зүб бэшэлгэ бэхижүүлхэ. Шэнжэлэлгын Дабталгын хэшээл</p> <p>Проектна ажал, бүлэгөөр хүдэлмэри, мурьсөөн мультипроектор, нуралсалай ном, самбар, ажалай дэбтэр мурьсөөн эмхидхэлгэ буряад уран зохеол, түүхэ</p>
Нуралсалай түсэблэһэн дүн	Бэлүүлэгдэхэ нуралсалай ажаябуулганууд (Формулируемы УУД)
<p><i>Үхибүүнэй өөрын хүгжэлтын дүнгүүд (личностные)</i> <i>Метапредметна дүнгүүд</i></p> <ul style="list-style-type: none">• <i>Бээ гуримшалаад ябах шадабари (регулятивные УУД)</i>• <i>Оршон тойроние адаглаха ба һонирхохо (познавательные УУД)</i>• <i>Харислаха шадабари (коммуникативные УУД)</i>	<p>-багшын табиган асуудалнуудта, даабаринуудта дүүрэн харюу үгэхэ -уншаха, бэе бэетээ харилсаха, бэе бэе дүнгэжэ шадаха -өөрингөө хэһэн ажал, нүхэдэй хэһэн ажал, сэгнэжэ нурха.</p> <p>-багшатаяа хамта хэшээлэйнгээ зорилго табиха, табигдаһан түсэбөөр хүдэлжэ шадаха, нүхэдтээ харилсаха, суг хүдэлхэ</p> <p>Өөрингөө һанал бодол аман хэлэлгээр харуулха, нүхэдөө шагнаха ба тэдэнэй хэлэһэниие ойлгохо, нүхэдөөрөө, багшатаяа яагаад ажалаа эмхидхэхээ хэлсэхэ.</p> <p>Абтаһан үгэнүүдые танижа шадаха болохо, зүб олоной тоогой залгалтыень табиха.</p>
<i>Буряад хэлээр шадабари (предметные УУД)</i>	

Хэшээлэй шатанууд	Багшын ажаябуулга	Нурагшадай ажаябуулга
<p>I.Эмхидхэлэй үе.</p> <p>1. Хэшээлдээ бэлэн байһые шалгах</p> <p>2. Нонирхол татаха арга</p>	<p>-Үхибүүд бодогты! Сайн байна!</p> <p>Би Яруунын аймагай Мужыхын дунда хургуулиин буряад хэлэнэй багша Дарима Солбоновна гээшэб.</p> <p>-Би таанадтай буряад хэлэнэй хэшээл үнгэргэхээ байһандаа ехэ баяртайб.</p> <p>-Бэе бэеэ энеэбхилэн харая, бэе бээдээ һайниие хүсээ</p>	<p>Өөрынгөө бэлэн байһые шалгах</p> <p>Багшада анхаралаа табиха</p>
	<p>Дэбтэрээ нээгээд, һара үдэрөө бэшэгты.</p> <p>Мунөөдэр хэшээлдээ таанад бүлэгөөр хүдэлхэт.</p> <p>Тиэхэдээ модераторые бүлэг бүхэн шэлэнэт.</p> <p>Модераторнууд бүлэгөө эдэбхитэйгээр хүдэлгүүлхэ.</p> <p>Зүб харюу үгөө һаа, партын булан дээрэ байһан смайлигуудые абахат.Эндэтнай ногоон смайлик – бүхы даабари зүб хээ, шара смайлик – нэгэ хоер алдуутай, улаан смайлик – олон алдуутай хээ гэхэн удхатай.</p> <p>Ямар бүлэг бэрхээр хүдэлөөб смайлигуудайтнай тоогоор, үнгөөр элирүүлхэбди.</p> <p>Ажалай дэбтэр сохи даабаринуудые бүлэгөөрөө дүүргэнэт.</p>	<p>Һара үдэрөө бэшэнэ</p>
<p>Словарна хүдэлмэри</p>	<p>Анхарагты. Мүнөө текст дээрэ хүдэлхэбди. Иимэ үгэнүүдэй удха харая.</p> <p>Госпиталь – сэрэгшэдые аргалдаг газар.</p> <p>Нарьяатай- шууяатай.</p> <p>Аршалха – хамгаалха.</p>	<p>уншана</p>
	<p><i>Үдэишын эдээнэй һүүлээр госпиталь соо юрэнхыдөөл нарьяатай, шууяатай –олон бүлэтэй айл мэтэ байдаг һэн. Шархатаһан боецүүд өөһэдынгөө алдарта хэрэгүүд тухайда гайхамшагта хөөрөөнүүдые ябуулдаг бэлэй. Тэдэнэр ута богони, нарин бүдүүнээр татажа байгаад, гитлеровецые яажа сохиһоноо, разведкэдэ ябаһанаа, командираа аришалһанаа дурдадаг һэн.</i></p> <p><i>(Жамсо Тумуновой Талын бүргэд гэхэн зохоолһоо хэхэг).</i></p> <p>-Энэ текст юун тухайб?</p> <p>-Манай гүрэндэ 1941 оной июниин 22-то фашис Германи добтолон ороһон байна.Энэ ехэ дайн манай гүрэнэй арад зондо ехэ зоболон, гашуудал асарһан байна.Эсэгэ ороноо хамгаалхаа арад зон баатарлиг ябадал гаргажа, фашистнуудые сохиһо гэжэ бүхы шадалаа гаргаһан юм.</p> <p>-Энэ текст соохи илгажа хэблэгдэхэн үгэнүүдые уншагты.</p> <p>- Эдэ ямар үгэнүүд болоноб?</p> <p>-Зүб!Олоной тоогой залгалтатай абтаһан үгэ ологты. Залгалтыень заагты.</p> <p>- Хэн хэлэхэб, юун тухай хөөрэлдэхэбди?</p> <p>Зүб! Энэ сэдэбээр урда хэшээлдэ хөөрэлдөөд байнат, тиймэхээ мүнөөдэр мэдэсыетнай бэхижүүлхэбди.</p>	<p>Энэ текст соо Дайнай үедэ сэрэгшэдые госпиталь соо харуулна.</p> <p>Госпиталь, боецүүд, гитлеровецые, разведкэдэ,командираа</p> <p>үгэнүүд</p> <p>Боецүүд, залгалтань -үүд.</p> <p>Абтаһан үгэнүүдэй олоной тоогой тухэл зүб бэшэлгэ.</p>

	<p>Наадан -« Сэбэр самбар» гэжэ наада наадаабди. Самбар дээрэ асуудалнууд үгтөөтэй. Бүлэг бүхэнһөө нэгэ нэгэ хүн гараха. - Юумэнэй нэрын олоной тоогой залгалтануудые нэрлэгты. - Абтаһан үгэнүүдэй олоной тоогой залгалта юунһээ дулдыдадаг бэ? -2-3 хашалганаар хүүлтэһэн абтаһан үгэнүүд олоной тоогой залгалта абадаг гү? - т,к хашалгануудаар хүүлтэһэн абтаһан үгэнүүдтэ олоной тоогой залгалта нэмэхэдэ яажа хубилдаг бэ? Бэрхэнүүд! Бүхы асуудалнуудта харюусабабди.Самбарнай сэбэр болобо.</p>	<p>-нууд, -нүүд, -д, -нар. Сохилтоһоо Абадаг Д, г болодог</p>
	<p>1-дэхи даабари - <i>Тус үгэнүүдэй олоной тоогой түхэл анхарагты. Зүб болгон бэшэгты.</i> Сапёрнууд, пистоледууд, миномётууд,пулемётчигүүд, снарядүүд,вокзалнууд.</p>	<p>Сапёрнууд, пистоледууд, миномёдууд,пулемётчигүүд, снарядүүд,вокзалнууд.</p>
	<p>2-дохи даабари – <i>абтаһан үгэнүүдые олоной тоогой түхэлтэй болгожо бэшэгты, залгалтануудыень тэмдэглэгты.</i> Фланг, автомат, гранатомёт, эшелон, фашист,моряк,</p>	<p>1. - Флангнууд, автомадууд. 2. -гранатомёдууд, эшелонууд. 3. - фашистнууд, морягууд. 4.- батальонууд, бушладууд.</p>
<p>Физминутка</p>	<p>Дайнай үедэ байлдаанай аалин, шууяагүй болоходо, солдадууд амардаг байгаа. Мүнөө дуу шагнан, слайд хараад, нюдөө амаруулагты.</p>	
	<p>3 – дахи даабари Мүнөө дэбтэр соохи 3-дахи даабари дүүргэе. Булта « Абтаһан үгэнүүдэй олоной тоогой түхэл зүб бэшэлгэ» гэхэн сэдэб дабтабабди. Энэ гурбан дүримүүдээ хэрэглэн, интеллект-карта зохоое. Бүлэг бүхэн конверт сооһоо зураг абаад, нэрыень таагаад, олоной тоогой түхэлтэй болгоод, хабаатай дүримдэнь няхат. Бэрхэнүүд! Дүримөө хайн мэдэнэт!</p>	
	<p>Ребус таагты.</p> <p style="text-align: center;"> </p> <p>1945 оной майн 9-дэ манай арад зон дайнда илажа гараа. 2020 ондо манай орон 75 жэлэ илалтын ойн баярые тэмдэглэхэ. Тиимэһээ манай гүрэн бэлэдхэлгын ажалнуудые эхилэнхэй.Бидэшье мүнөөдэрэй хэшээлдээ баһашье хубитаяа оруулбабди. Бэшэ дайн дажар бу болог гэжэ сэдхэжэ ябая. Эрхэ сүлөө бэлэглэһэн хүгшэн эжы абаяа хододоо һанажа, нэрыень дээрэ үргэжэ ябаял даа, үхибүүд!</p>	
<p>VI. Хэшээлэй дүн</p>	<p>Мүнөөдэр хэшээлдээ бэрхээр хүдэлһэн бүлэгөө</p>	

гаргалга.	элирүүлэе . Хэндэтнай олон ногоон смайлигууд бэ, тэдэ хайн хүдэлөө. Бэрхэнүүдтэ даа!!!	
	Хэшээлдээ эдэбхитэйгээр хабаадаһандатнай ехэ баярлажа, намайе ходоодоо ханажа ябахынтнай түлөө хүн бүхэндэтнай ном соогоо хээд ябаха закладка бэлэг болгон баринаб. Эндэтнай нэгэ талаһаань буряад, ород хэлэн дээрэ оньһон үгэнүүд үгтөөтэй, ара таладань падежүүдэй хүсэнэг. Хэшээлдээ хэрэглэхэдэтнай болохо. Дахин уулзатаргаа баяртай!	

Мастер класс:

Буряад уран зохеолой хэшээлдэ интеллект – карта хэрэглэлгэ

Шата	Багшын ажаябуулга	Хабаадагшад й ажаябуулга	хэрэгсэл
1. Амар шалга.	<p>Үдэрэй амар мэндэ, эрхим хүндэтэ багшанар, жюриин гэшүүд!</p> <p>Би Яруунын амагай Мужыхын юрэнхы һуралсалай дунда һургуулийн буряад хэлэ бэшэгэй багша Ганжурова Дарима Солбоновнаб.</p>	<p>Мастер-классай эхиндэ хабаадагшад бүлэгүүдтэ хубаарна</p>	Слайд1.
2. Интеллект-картатай танилсуулга	<p>Һүүлэй жэлнүүдтэ һургуулинуудта Гүрэнэй шэнэ стандартнууд тон эдэбхитэйгээр нэбтэрүүлэгдэжэ, багшанарта шэнэ сагай эрилтээр хэшээлээ эмхидхэхэ, зохоохо, үнгэргэхэ гэхэн асуудал тон шухала болоод байна гээшэ.</p> <p>Үхибүүдэй түрэл хэлэндээ һонирхол татуулха зорилготой технологинуудые, оньһото онол аргуудые һуралсалдаа тон үргэнөөр хэрэглэдэгби. Тэдэ онол аргуудай тоодо интеллект - карта ороно.</p> <p>Интеллект – карта хадаа хүнэй ухаан бодолго тобшо зураг болгон харуулалга гээшэ. Түрүүшынхэ америкын психолог Тони Бьюзен дурадхаһан байна.</p> <p>Интеллект – карта зохооходоо сагаан</p>		<p>Слайд 2.</p> <p>Интеллект-карта тухай мэдээсэл</p> <p>Тон Бьюзенэй фото зурагтай</p>

	<p>сэбэр саарһанай тэг дундань гол сэдэб байха. Гол сэдэб тон найханаар, ялагараар харуулагдаха. Тиигээд баруун дээдэхи буланһаа эхилжэ, нара зүб тойруулан стрелкэнүүдые зуранабди. Эндэ анхаралаа юундэ хандуулхаб гэхэдэ стрелкэнүүд 7-һоо ехэ байха ёһогүй. Эндэ хадаа 4 үнгын шэрэ хэрэглэгдэхэ, тиихэдэ зурагуудые няжа болохо, өөрөөшье зурахада болохо. Тон шухала үгэнүүдые шэлэжэ, үзэгүүдынь томо жэжээр бэшэхэдэ таарадаг юм.</p> <p>Харин интеллект – карта хэрэглэхэдэ һурагшад ямаршье сэдэбээр тобшо зураг зохоожо, тэрэнээ тодоор хөөрэхэ шадабаритай болоно. Эндэ үхибүүд ухаан бодолоо гүйлгэжэ интеллект-картаяа элдэб зурагуудые , үнгын шэрэнүүдые хэрэглэжэ өөрынгөө гараар бүтээнэ.</p> <p>Буряад уран зохоолой хэшээлнүүдтээ зохоол уншахадаа интеллект – карта гэхэн онол арга хэрэглэдэгби.</p> <p>Мүн баһа энэ онол арга буряад хэлэнэй хэшээлдэ хэрэглэхэдэ үибүүд сэдэбээ тобшохоноор хөөрөжэ шадаха аргатай болоно – буряадаараа харилсаха шадабари хүгжөөнэ гээшэб.</p> <p>Интеллект- карта тухай тодоор минии интернет- хуудалан дээрэ энэ ссылкээр һонирхоһон хүн харахадатнай болохо.</p> <p>ССЫЛКА!!!</p>	<p>Слайд 3.</p> <p>ИК тухай тобшо зураг</p> <p>ССЫЛКАТАЙ слайд</p>
--	--	---

3. Нурагша дай ажалнуудтай танилсуулга.	Мүнөө танай анхаралда, нурагшадай бүтээхэн ажалнуудыг дурадханаб. Минии нурагшад хэшээлдээ иимэ ажал хэхэ ехэ дуратай.		Слайд 4. Нурагшадай ажалнууд
--	--	--	---------------------------------

4.

*Утаһан хучирай аялгааршые бэшиэ,
Уянгата лимбын гунигааршые бэшиэ,
Буряад хэлэнэйнгээ баялиг уудалан,
Бууралхан эхэдээ магтаал дуулахам....*

Хүндэтэ багшанар, ямар сэдэбээр мүнөөдэр хөөрэлдөөн болохоб?

-Зүб! Эжы тухай хөөрэлдөөн болохо.

Энэ саарһан дээрэ схемэ зураатай байна.

Анхарагты. Тэг дундань Эжы зураатай байна.

Эжынэрэй дүрэ гансашые уран зохеолшод ажалнууд соогоо харуулдаг бэшэ, харин уран найханай элдэб халбаринуудта үзэнэ гээшэбди. Мүнөө зарим уран найханай халбаринуудые харая.

Эдэ хадаа *литература, уран зуралга, скульптура, хүгжэм* болоно.

Мүнөө бүлэг бүхэндэ даабаритай конвертнууд үгтөөтэй байна.

Эхэнэрэй дүрэ харуулһан уран зохеол үзэхынгоо урда тээ дунда ангиин нурагшадта бүлэг болгожо хубаагаад, уран найханай халбаринуудаар зураг, скульптура, шүлэг, дуу бэлдээд ерэхэ даабари үгэдэг гээшэб.

Хэшээл дээрээ иимэ тобшо зураг интеллект-карта гэхэн онол арга хэрэглэжэ бүтээдэг гээшэбди.

Эжы, эхэ

Ватман дээрэ эжы бии болоно.

Литература:

1.Литературын халбаринуудые нэрлэгты (прозо, лирикэ, драма).

2. Эдэ халбаринуудта тааруулан уран зохеолнуудые шэлэгты. Уран зохеолой нэрэ, авторынь нэрлэгты.

3.Үгтэһэн схемэ дээрэ тааруулан нягты.

4. Багахан хөөрөө бэлдэгты.

Конвертнууд:

1.Литература: үгэнүүд – литература, прозо, лирикэ, драма.

Прозо – Лирикэ- Ц- тааруулан уран «Эхэ тухай поэмэ».

Драма- Б- М.Пурбуев «Эрьехэ наран».

		<p>Уран зуралга:</p> <p>1.Уран зуралгын ямар налбари соо эжын дүрэ харуулжа болохоб? (портрет, түүхын зураг, байра байдалай(бытов ой). Зурагуудай нэрэ ба авторынь нэрлэгты.</p> <p>3.Үгтээн схемэ дээрэ тааруулан няагты.</p> <p>4. Багахан хөөрөө бэлдэгты.</p> <p>Скульптура:</p> <p>Скульптурын ямар жанр соо эжын дүрэ харуулжа болохоб? (портрет, түүхын зураг, байра байдалай(бытов ой, мифологическа) . Скульптурын нэрэ ба авторынь нэрлэгты.</p>	
--	--	--	--

	<p><u>Багшанар бэлэн болобо. Ажалайн дүн харая, шагнаая.</u></p>	<p>3. Үгтэһэн схемэ дээрэ тааруулан няагты.</p> <p>4. Багахан хөөрөө бэлдэгты.</p> <p>Хүгжэм:</p> <p>Хүгжэмэй дуун гэхэн жанр соо эхын дүрэ хаана харуулжа болохоб?</p> <p>(арадай, эстрадна, үхибүүдэй).</p> <p>Дуунай нэрэ ба авторынь нэрлэгты.</p> <p>3. Үгтэһэн схемэ дээрэ тааруулан няагты.</p> <p>4. Багахан хөөрөө бэлдэгты.</p>	
<p>Дүн гаргалга.</p>	<p>Хүндэтэ багшанар! Минии мүнөөдэр харуулан мастер-классмни танда найшаагдаа хаань ногоон набшаһа шэлэнэт, үгы хаань шара набашаһа шэлэжэ самбарта сэсэгэйнгээ хажуугаар няанат.</p> <p>Интеллект –карта ямаршые хэшээлдэ хэрэглэхэдэ ехэл зохид онол арга гэжэ би дурадхаха байнаб.</p>		

Бидэ, буряад хэлэ заажа ябаһан багшанар нурагшадтаа харгыень зүбөөр харуулжа, олоной дунда ябахандаа, буряад сэдхэлтэй, хүндэмүүшэ, урагшатай, урматай, өөрын бодолтой, түрэл хэлээ дээрэ үргэжэ, ёһо заншалаа саашань дамжуулха эрхэтэдые хүмүүжүүлхэмнай болтогой.

«Эхэ» гэжэ темэдэ интеллект-карта

6. Фотографии кабинета:

